

ΠατροΚοσμάς, ο διδάχος του χριστιανικού ήθους (Ραφαήλ Χ. Μισιαούλης, Θεολόγος)

[/ Πεμπτουσία](#)

Χαίροις των Αποστόλων ο μιμητής και Εκκλησίας στύλος, των ιερέων καλλονή και των Οσίων τύπος, Κοσμάς ο Ισαπόστολος

Μια σημαντική μεγάλη πνευματική και πολιτική προσωπικότητα εορτάζει η Αγία μας Εκκλησία την 24^η του μηνός Αυγούστου, τον Άγιο Ιερομάρτυρα, Ισαπόστολο, Προφήτη και Φωτιστή του Γένους μας Κοσμά τον Αιτωλό.

Γεννήθηκε το 1714 στα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς στο Μέγα Δένδρο της επαρχίας Αποκούρου της Αιτωλίας. Σύμφωνα με τον πρώτο του βιογράφο, τον Άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη (14 Ιουλίου), τα πρώτα του γράμματα τα έμαθε σε ένα από τα γνωστά ιεροδιδασκαλεία της περιοχής και στην ιερά Μονή Αγίας Παρασκευής Βραγγιανών στα Άγραφα[1]. Στη συνέχεια ένεκα της δίψας που είχε για την παιδεία, μετέβη περίπου το 1750 εις την Αθωνιάδα Σχολή, όπου εμαθήτευσε πλησίον μεγάλων μορφών δασκάλων, όπως τον Ευγένιο Βούλγαρη[2] και Νικόλα Τζαρτζούλη[3]. Το 1759 εκάρη Μοναχός στη Μονή Φιλοθέου μετονομασθείς από Κώνστα σε Κοσμά.

Κατά την παραμονή του στο Άγιο Όρος επιδόθηκε στην άσκηση, στην μελέτη των Θείων Γραφών και Πατερικών συγγραμμάτων. Ήταν άριστος γνώστης της Ελληνικής γλώσσας και χειριζόταν με άνεση την αρχαία ελληνική γραμματεία. Έμαθε ξένες γλώσσες όπως την Εβραϊκή, την Φραγκική και την Τουρκική.

Μέσα του φλεγόταν ο πόθος να βοηθήσει το υπόδουλο Γένος. Έτσι, περίπου στο τέλος του 1760 αναχωρεί από το Άγιο Όρος και πήγε εις την Κωνσταντινούπολη, όπου εκεί έλαβε άδεια και ευλογία από τον Οικουμενικό Πατριάρχη Σωφρόνιο Β[4]', να αρχίσει το ιεραποστολικό του έργο, το οποίο διήρκησε περίπου είκοσι συναπτά έτη και επισφραγίστηκε με το μαρτύριο του αίματός του.

Ο Άγιος πραγματοποίησε περιοδείες σε όλο τον ελλαδικό χώρο, όπου υπήρχε το ελληνικό στοιχείο. Σκοπός του ήταν η ανάσχεση των εξισλαμισμών, οι οποίοι είχαν πυκνωθεί κατά τον 18^ο αιώνα. να ενισχύσει την λαϊκή ενότητα μέσα στην εκκλησιαστική παράδοση, η οποία ήταν και εθνική. Δεν επεδίωκε να εντυπωσιάζει το λαό, αλλά να βλέπει την πνευματική προκοπή του λαού.

Ο ευρύτερος στόχος των ομιλιών του είχε στόχο στην ανταπόκριση των αναγκών και των προβληματισμών του Γένους. Η διδασκαλία του περιστρεφόταν γύρω από την αγάπη προς τον Θεό και την αγάπη προς τον πλησίον.

Στις ομιλίες του αναφερόταν πρώτο στην ορθόδοξη πίστη και παράδοση με σκοπό να αναζωπυρώσει το πατερικό φρόνημα και να επαναφέρει τα υπαρκτά θεμέλια του Γένους. Κήρυττε εμμονή στην Ορθόδοξη πίστη. Το κήρυγμά του δεν ήταν άχρωμη

ηθικολογία, αλλά θεολογία. Στην ουσία του πατερικό και παρά την απλότητά του δογματικό. Προωθούσε το ορθόδοξο Πατερικό ήθος μέσα από τον ρεαλισμό της εν Χριστώ σωτηρίας και ζητούσε καθαρότητα ψυχής.

Έπειτα αναφερόταν στην γνήσια παιδεία, της οποίας υπήρξε γνήσιος της Απόστολος πέρα από την Ορθόδοξη πίστη. Συνδύαζε την παιδεία με τον φωτισμό του ανθρώπου, γι αυτό θεωρούσε αμάρτημα την αδιαφορία απέναντί της. Η παιδεία που διέδιδε απέβλεπε στην αναγέννηση του Έθνους. Αγαπούσε πολύ την παιδεία και αυτό μπορεί κανείς να το διακρίνει από τα έργα που έχει κάνει στην παιδεία. Ίδρυσε 10 ελληνικά σχολεία της αρχαίας ελληνικής διαλέκτου και 200 δημοτικά σχολεία.

Το τρίτο θέμα που αναφερόταν στις ομιλίες του ήταν περί της Ορθοδόξου κοινωνικότητας. Το θέμα αυτό είχε ως στόχο να σώσει τα υπαρκτά θεμέλια του Γένους στις διαστάσεις της Ρωμαϊκής κοινωνικότητας. Αποσκοπούσε στην αναγέννηση και μεταμόρφωση ολόκληρης της κοινωνίας. Κήρυττε ισότητα και αδελφότητα μεταξύ των ανθρώπων, την ισότητα ανδρών και γυναικών και τόνιζε την ιερότητα του γάμου. Συνιστούσε την πρακτική δικαιοσύνη, την αποφυγή της αδικίας, νομιμοφροσύνη και όχι δουλικότητα. Επιπλέον, προέτρεπε διαρκώς τους πιστούς να τιμούν και να σέβονται τους ιερείς περισσότερο από τους βασιλείς και τους αγγέλους, αλλά και τους προεστούς και τους γεροντότερους, χωρίς να περιθωριοποιούν κάποιον. Δίδασκε τους Χριστιανούς να φυλάνε ως κόρη οφθαλμού τις εντολές του Θεού και να υπακούν στις κατά Θεόν βασιλικές προσταγές[5].

Τον χαρακτήρα του κηρύγματός του δείχνουν οι «Διδαχές» του, όσες διασώθηκαν από τους μαθητές του, οι οποίοι τον ακολουθούσαν στις διάφορες περιόδους του και κρατούσαν σημειώσεις. Ο ΠατροΚοσμάς είναι γνωστός στις μέρες μας και για τις προφητείες του.

Από τις πολλές προφητείες του, που διασώζονται, άλλες αναφέρονται στην απελευθέρωση του Γένους, άλλες στο μέλλον προσώπων και πόλεων, άλλες στο μέλλον της ανθρωπότητας και άλλες στις καταπληκτικές εφευρέσεις της επιστήμης.

Συνελήφθη υπό τους Τούρκους κατόπιν εντολής του τοπικού ηγεμόνος Κούρτ Πασά στις 23 Αυγούστου και εκτελέσθηκε στις 24 Αυγούστου 1779 ημέρα Σάββατο, στο χωριό Κολικόντασι της πόλεως Βερατίου της σημερινής Αλβανίας. Το σώμα του το έριξαν στο ποτάμι, απ'όπου το ανέσυρε ο εφημέριος του χωριού και το ενταφίασε.

Υπήρξε πρότυπο νεοελληνικού ήθους και αναστηλωτής του αυθεντικού ελληνορθόδοξου ιδεώδους. Χρωστούμε πολλά προς τον Άγιο Κοσμά εμείς οι

Έλληνες Ορθόδοξοι Χριστιανοί. Ας επικαλούμαστε τον Άγιο να μας ενισχύει τον κάθε ένα ξεχωριστά στον καθημερινό μας αγώνα, να μας είναι παράδειγμα να ομολογούμε Χριστό «σταυρωθέντα και αναστάντα εκ νεκρών» και να βοηθήσει την Πατρίδα μας όπως ελευθερωθεί το συντομότερο υπό τα βάνουσα χέρια του Τουρκικού ζυγού.

Ταις Αυτού αγίαις πρεσβείαις ο Θεός ελέησον και σώσον ημάς. Αμήν!

[1] Στο χωριό αυτό το 1662 είχε ιδρυθεί από τον **Ευγένιο Γιαννούλη τον Αιτωλό** η ονομαστή **Σχολή του Γένους**, το «**Ελληνομουσείο**» των **Αγράφων** για ανώτερη μόρφωση, απ' όπου ξεπήδησαν σπουδαία ονόματα δασκάλων εμπυχωτών του γένους. Σώζεται μέχρι σήμερα το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής, με εικόνες του 1647.

[2] Ο **Ευγένιος Βούλγαρης** ήταν Έλληνας κληρικός, παιδαγωγός, μεταφραστής του Βολταίρου και διαπρεπής στοχαστής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Με τη διδασκαλία του και τα συγγράμματά του εγκαινίασε μια νέα εποχή στην ιστορία της ελληνικής παιδείας. Το 1753 ανέλαβε τη διεύθυνση της Αθωνιάδας Ακαδημίας, η οποία είχε ιδρυθεί από τη Μονή Βατοπεδίου τρία χρόνια νωρίτερα και στην οποία γίνονταν δεκτοί μοναχοί αλλά και λαϊκοί.

[3] Ο Νικόλαος Τζαρτζούλης υπήρξε κορυφαία μορφή της ελληνικής διανοήσεως, που πρωτοστάτησε στην πνευματική κίνηση του 17^{ου} αϊ. Προσφυστάτα όμολογείται ότι «ή έπιστημονική του κατάρτισις καί ή διδασκαλική του δρᾶσις άποτελοῦν σταθμόν εις τήν ιστορίαν τῶν προσπαθειῶν πρός έξύψωσιν τοῦ ὑποδούλου Έλληνικοῦ Γένους».

[4] Ο **Πατριάρχης Σωφρόνιος** καταγόταν από το Χαλέπι της Συρίας. Διετέλεσε Μητροπολίτης Πτολεμαΐδας (Πατριαρχείου Ιεροσολύμων) και το 1771 εξελέγη Πατριάρχης Ιεροσολύμων ως **Σωφρόνιος Ε΄**. Το 1775 εξελέγη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ως **Σωφρόνιος Β΄**. Επί των ημερών του, Σύνοδος στην Κωνσταντινούπολη καταδίκασε τους Κολλυβάδες. Ήταν Πατριάρχης μορφωμένος και ασκητικός και ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για την παιδεία και για τα οικονομικά των Πατριαρχείων που διακόνησε. Πέθανε στις 19 Οκτωβρίου του 1780 και ετάφη στο προαύλιο του Ιερού Ναού των Ασωμάτων (Παμμεγίστων Ταξιαρχών) στο Μέγα Ρεύμα.

[5] Πράξεων 5, 29